

6. Барановський А. Недокапіталізована економіка / А. Барановський // Зеркало недели. – 2003. – № 42. – С. 12.
7. Бицька О. Банківський капітал в економіці України / О. Бицька // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 1. – С. 48–51.
8. Большой энциклопедический словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна. – М. : Фонд “Правовая культура”, 1994. – 528 с.
9. Довгань Ж. Капіталізація банківської системи України / Ж. Довгань // Вісник НБУ. – 2008. – № 11. – С. 10–14.
10. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т. 1 / Редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2000. – С. 719–730.
11. Економічна теорія : Політекономія : підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання-Прес, 2001.
12. Словник банківських термінів. Банківська справа : Термінологічний словник / А. Г. Загородній, О. М. Сліпущо, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. – К. : Аконтіт, 2000. – 605 с.
13. Основи економічної теорії: політ економічний аспект : підручник / за ред. Г. Н. Климка, В. П. Нес-теренка. – К. : Вища шк. ; Знання, 1997. – С. 239.
14. Островская О. М. Банковское дело : Толковый словарь. – 2-е изд. / О. М. Островская – М. : Гелиос АРВ, 2001. – 400 с.
15. Розенберг Д. Словарь банковских терминов ; пер. с англ. / Д. Розенберг – М. : ИНФРА-М, 1997. – VIII, 360 с.
16. Словник сучасної економіки МАКМІЛЛАН / Пер. з англ. – К. : АртЕк, 2000. – 640 с.
17. Словник термінів ринкової економіки / І. А. Вишніченко, Н. І. Сурич, С. В. Харитоненко / За заг. ред. В. І. Науменка – К. : Глобус, 1996. – 288 с.
18. Ткачук Н. Капітал банку як економічна категорія / Н. Ткачук // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 11. – С. 173–174.
19. Шумська С. Капіталізація економіки України: оцінки і резерви зростання / С. Шумська // Економічна теорія. – 2003. – № 3. – С. 61.

УДК 338

А. Г. ПРОКОШНА

Харківська державна академія культури

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Розглядається проблема державного регулювання агропромислового комплексу та сільського господарства. Аналізуються шляхи та способи регулювання аграрного господарства, також висвітлюються деякі причини занепаду українського села. Досліджуються шляхи та способи регулювання агропромислового комплексу Міністерством аграрної політики.

The problem of government control of agroindustrial complex and agriculture is examined. Ways and methods of adjusting of agrarian economy are analysed, some reasons of decline of the Ukrainian village light up also. Ways and methods of adjusting of agroindustrial complex are probed by Ministry of agrarian policy.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, сільське господарство, державне регулювання, аграрний сектор.

Вступ. На сьогодні склалась складна ситуація в агропромисловому комплексі, українське село знаходиться в занепаді вже доволі довгий час. Це спровокувало доволі широкий ряд проблем, таких як безробіття, недостаток робочих місць, не достаток кваліфікованого персоналу, низький рівень освіти та медичної допомоги в сільській місцевості. Все це та багато іншого потребує ефективного регулювання та контролю з боку держави. Саме тому проблема державного регулювання аграрного сектору економіки є актуальною на сьогоднішній день і потребує подальшого дослідження.

Основний розділ. АПК (агропромисловий комплекс) – сукупність галузей народного господарства, зайнятих виробництвом продукції сільського господарства, її зберіганням, переробкою і доведенням до споживача [2].

Агропромисловий комплекс поділяється на чотири сфери. До першої сфери АПК відносять галузі промисловості, які постачають сільському господарству засоби виробництва, а також, які зайняті виробничо-технічним обслуговуванням сільського господарства. Друга сфера – власне сільське господарство. Третя сфера – галузі, які забезпечують заготівлю, переробку, зберігання, транспортування, реалізацію продукції. Інколи виділяють четверту сферу – інфраструктуру (дорожньо-транспортне господарство, зв'язок, матеріально-технічне обслуговування, систему зберігання, складське і тарне господарство, галузі нематеріального виробництва та ін.).

Ядром агропромислового комплексу є галузі сільського господарства. У своєму розвитку вони характеризуються певними особливостями; це вплив природно-кліматичних факторів на характер і організацію виробництва, об'єктивна необхідність використання частини виробленої продукції як засобів виробництва, універ-

сальність основного засобу виробництва – землі. Усе це зумовлює особливості становлення ринкових відносин в агропромисловому комплексі та особливості його державного регулювання.

Серед робітників неформального сектору економіки в 2009 році найбільшу кількість займали робітники сільського господарства, мисливства та лісового господарства, що складає 2965,5 тис. осіб або 67,7 % з загальної кількості робітників.

Із загальної кількості зайнятих у неформальному секторі понад трьох четвертих осіб (78,9 %) були у працездатному віці та проживали переважно у сільській місцевості (69,9 %). Найвищий рівень участі населення у неформальному секторі спостерігається серед молоді віком 15–24 роки та пенсіонерів у віці 60–70 років [1].

Попит на робочу силу серед робітників сільського господарства, мисливства та лісового господарства складає 9,64 % від загального попиту на робочу силу за видами економічної діяльності.

За даними Державного комітету статистики найбільший рівень безробіття спостерігається не серед сільського населення, а навпаки серед міського. Але це не означає, що аграрний сектор економіки є більш розвиненим в порівнянні з міським. Це відбувається за причиною стрімкого скорочення сільського населення за рахунок її міграції в город. Сільське населення є менш захищеним в порівнянні з міським населенням. Це пов'язано з економічними та соціальними факторами. По перше: низький рівень заробітних плат викликав дефіцит кваліфікованих кадрів в школах та медичних закладах. Сільське населення знаходиться на грані вимирання. Відсутність нової сучасної техніки та кваліфікованого робочого персоналу призвело до занепаду аграрного сектору в цілому. Тому сільське господарство та аграрний сектор в цілому потребують негайного втручання органів державної влади.

Підійти до способів та шляхів розв'язання проблеми можна з різних сторін. Міністерство аграрної політики приводить наступні шляхи розв'язання зазначеної проблеми:

- необхідно постійно здійснювати удосконалення на законодавчому рівні міжбюджетних відносин центральних та місцевих органів виконавчої влади, зокрема тих, що пов'язані з вирішенням питань фінансування проєктів комплексного розвитку сільських територій;

- забезпечувати впровадження соціальних стандартів та нормативів у сільській місцевості;

- визначити перспективи розвитку сільської поселенської мережі на період до 2015 року на основі розробленої та затвердженої в установленому порядку містобудівної документації;

- визначити пріоритети розвитку аграрного сектору з урахуванням зональних та регіональних особливостей;

- удосконалити механізми надання державної підтримки аграрному сектору та забезпечення розвитку сільських територій з урахуванням вимог СОТ;

- створювати організаційно-правові умови для розвитку паритетних відносин між аграрним сектором та іншими галузями економіки;

- проводити ефективне юридичне та технічне оформлення права землеволодіння та землекористування;

- проводити урегулювання земельних відносин та раціоналізацію землекористування, формування ринку земель сільськогосподарського призначення;

- здійснювати заходи щодо забезпечення розвитку інфраструктури аграрного ринку, диверсифікації каналів реалізації продукції, забезпечення якості та безпеки продовольства, регулювання попиту і пропонування, захисту ринку від імпортованих товарів низької якості;

- здійснювати заходи щодо збільшення ємності ринку продукції сільського господарства та продуктів його переробки з урахуванням потреб населення, його купівельної спроможності та максимальних можливостей експорту;

- проводити інноваційно-інвестиційне зміцнення матеріально-технічної бази аграрного сектору, впроваджувати екологічно безпечні, ресурсо- та енергозберігаючі технології;

- удосконалити страхову та податкову політику у сфері аграрного сектору;

- підвищувати ролі аграрної науки і освіти, розвитку дорадництва;

- проводити удосконалення системи управління в аграрному секторі;

- зберігати демографічний потенціал і трудові ресурси аграрного сектору, формувати ефективну систему забезпечення галузі кадрами в результаті підготовки фахівців за цільовим направленням та залучення молодих фахівців для роботи на селі.

Нижче автором наведено основні програми розвитку Міністерства аграрної політики.

Міністерством було висунуто програми розвитку українського села на період до 2015 року. Концепцію програми схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2005 року, № 536 Про схвалення концепції Комплексної програми підтримки розвитку українського села на 2006–2010 роки” (Офіційний вісник України, 2005 р., № 52, ст. 3339). Програму затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 2007 р., за якою державне регулювання аграрного ринку здійснюється шляхом виконання наступних дій:

- удосконалення системи прогнозування і ведення балансів платоспроможного попиту населення та пропонування на продовольчому ринку;

- удосконалення діяльності Аграрного фонду та Аграрної біржі з розвитком їх інфраструктури і формуванням державних продовольчих та фінансових резервів в обсягах, необхідних для гарантованого забезпечення стабільного функціонування аграрного ринку;

- оперативного застосування товарних і фінансових інтервенцій на визначені види продукції у разі її реалізації на аграрному ринку, щорічного обґрунтування мінімальних і максимальних цін для ефективного застосування інтервенцій з урахуванням інфляції та індексів цін;
- створення в системі Мінагрополітики служби державного моніторингу аграрного ринку для оперативного прийняття рішень з питань вжиття державою заходів для його регулювання та створення умов для вільного доступу всіх учасників аграрного ринку до інформації;
- удосконалення законодавчої та методичної бази у сфері здійснення контролю за якістю продукції, правилами торгівлі, ціновою політикою на аграрному ринку;
- посилення контролю за забезпеченням захисту прав споживачів;
- удосконалення механізму державної підтримки виробництва основних видів сільськогосподарської продукції для гарантування продовольчої безпеки;
- реалізація митної політики з дотриманням вимог СОТ;
- запровадження експертної оцінки майбутнього врожаю із застосуванням сучасних технологій досліджень і розрахунків;
- удосконалення статистичної звітності з метою достовірного оцінювання ємності внутрішнього аграрного ринку та експортного потенціалу [2].

Висновки. Як можна побачити програма спрямована на розвиток аграрного сектору є досить не поганою, але потребує більш глибокої доробки. На думку автора, можна впровадити будівництво оптових аграрних ринків. Прикладом може бути львівській ринок “Шувар”, якій був збудований без державної підтримки. Завдяки такому ринку буде можливо регулювати цінову політику та повною мірою забезпечувати споживчими продуктами харчування всю країну.

Також державі необхідно визначитись з першочерговими завданнями. Тому що за останні кілька років тільки на деякі сектори агропромислового комплексу була направлена увага держав, щодо їх розвитку. Тоді як більша частина галузей знаходяться в занепаді. Більша частина програм, спрямованих на підйом сільського господарства та аграрного сектору не виконуються в назначений строк.

Аграрний сектор – є потужною економічною структурою. Як що впровадити та виконати ефективні програми, щодо розвитку аграрного сектору, то це може бути як один з кроків подолання кризи, створенням нових робочих місць та підйомом з занепаду усього сільськогосподарського сектору.

Література

1. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. – <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики. – <http://www.minagro.gov.ua/page/?3800>.

УДК 330.342.24

Н. Л. САВИЦЬКА

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ЕВОЛЮЦІЯ МОДЕЛІ ЛЮДИНИ В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ

Розглянуто основні концепції людини в економічній теорії та систематизовано робочі моделі поведінки людини в економіці. Окреслено необхідність розроблення нової концепції людини для цілей аналізу траєкторії господарського розвитку.

Basic conceptions of man are considered in an economic theory and the workings models of conduct of man are systematized in an economy. The necessity of development of new conception of man is certain for the aims of analysis of trajectory of economic development.

Ключові слова: модель людини в економіці, людина економічна, людина суспільна, людина інституціональна, людина креативна, людина цілісна.

Вступ. Наразі в науці, зокрема й економічній, все частіше йдеться про антропологічний ренесанс, антропологічний бум як характерну рису сучасності, що пов'язано із тектонічними трансформаціями, які відбулися в планетарному масштабі під впливом революційних змін, названих А. Субетто “синтетичною цивілізаційною революцією” [1], та визначається вченими як початок доби формування нового типу суспільства. В умовах становлення нової економіки зростає роль людського чинника господарського розвитку, що вимагає теоретичного обґрунтування ролі та місця людини в новій господарській системі. Неадекватність існуючих концепцій людини в економіці та розроблених на їх основі робочих моделей поведінки людини, викликало до життя багато публікацій за цією проблемою. У переосмисленні значення в суспільному розвитку людської скла-